

Sygn. akt II Ca 518/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Cezary Klepacz (spr.)

Sędziowie: SSO Magdalena Bajor-Nadolska

SSO Anna Pać-Piętak

Protokolant: starszy protokolant sądowy Beata Wodecka

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2019 r. w Kielcach na rozprawie

sprawy z powództwa R. S.

przeciwko (...) SA w S.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 25 października 2018 r. sygn. VIII C 1634/17

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I (pierwszym) w ten sposób, że zasądza od (...) SA w S. na rzecz R. S. kwotę 6080 (sześć tysięcy osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 19 września 2017 roku do dnia zapłaty,

b) w punkcie II (drugim) w całości i zasądza od (...) SA w S. na rzecz R. S. kwotę 704 (siedemset cztery) złote tytułem kosztów procesu;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od (...) SA w S. na rzecz R. S. kwotę 381 (trzysta osiemdziesiąt jeden) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 518/19

UZASADNIENIE

R. S. domagał się zasądzenia od (...) SA w S. kwoty 9.983,75 zł z ustawowymi odsetkami od 19 września 2017 roku do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu tego żądania powód wskazał, że w wyniku zdarzenia drogowego z 23 maja 2017 roku uszkodzony został jego samochód C. (...), nr rej (...). Sprawca kolizji drogowej miał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody

powstałe w związku z ruchem tego pojazdu w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. Uszkodzony pojazd nie został naprawiony. W dniu 6 czerwca 2017 roku powód wynajął u K. K. samochód V. (...), nr rej (...), odpowiadający klasę uszkodzonemu pojazdowi, według dobowej stawki najmu w kwocie 225 zł netto. Z samochodu tego powód korzystał przez 45 dni, do dnia otrzymania odszkodowania. W dniu 28 lipca 2017 roku K. K. wystawiła fakturę na kwotę 12.453,75 zł brutto. Powód wezwał pozwanego do zapłaty tej kwoty, ale przyznane zostało jedynie odszkodowanie w wysokości 2.470 zł, tj. za najem pojazdu zastępczego przez 13 dni, przy stawce 190 zł brutto za jeden dzień. Dochodzona w sprawie kwota stanowi różnicę pomiędzy kosztami wynikającymi z umowy najmu, a kwotą wypłaconą przez pozwanego.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu.

Wskazał, że w dniu zgłoszenia szkody, tj. 1 czerwca 2017 roku, poinformował mailowo powoda o możliwości zorganizowania bezgotówkowego wynajmu pojazdu zastępczego według określonej stawki, podając że w przypadku samodzielnego wynajmu pojazdu zastępczego zweryfikuje stawkę do kwoty 190 zł brutto za dobę. Pozwany ponownie poinformował powoda o możliwości zorganizowania pojazdu zastępczego w dniu oględzin uszkodzonego samochodu, tj. 9 czerwca 2017 r. Ubezpieczyciel zrefundował powodowi koszt najmu pojazdu zastępczego za 13 dni najmu (3 dni od zgłoszenia szkody do dnia oględzin, 4 dni technologicznego czasu naprawy, 2 dni na zamówienie części, 2 dni organizacyjne i 2 dni wolne od pracy), gdyż samo oczekiwanie na wypłatę odszkodowania nie stanowi uzasadnienia najmu pojazdu zastępczego, skoro powszechnie wiadomo, że serwisy przeprowadzają naprawę w systemie bezgotówkowym. Ponadto zarzucono, że pojazd zastępczy nie był powodowi niezbędny, gdyż przez 14 dni (od daty szkody do dnia wynajmu) nie posiadał pojazdu.

Wyrokiem z dnia 25 października 2018 roku, sygn. akt VIII C 1634/17, Sąd Rejonowy w Kielcach oddalił powództwo (pkt I) i zasądził od R. S. na rzecz (...) SA w S. kwotę 1.817 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (pkt II).

Sąd ten dokonał następujących ustaleń:

W dniu 23 maja 2017 roku doszło do kolizji drogowej, w wyniku której uszkodzony został samochód C. (...), nr rej (...), należący do R. S.. Sprawcą szkody był kierowca, którego pojazd ubezpieczony był w ramach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w (...) SA w S.. Zakres uszkodzeń był bezsporny.

Powód w dniu 1 czerwca 2017 roku zgłosił szkodę pozwanemu, który wypłacił dnia 21 lipca 2017 roku odszkodowanie w kwocie 7.561,70 zł.

Samochód nie został dotychczas naprawiony.

W dniu zgłoszenia szkody zakład ubezpieczeń poinformował mailowo R. S. o możliwości zorganizowania bezgotówkowego wynajmu pojazdu zastępczego według stawki 190 zł brutto za dobę, a w związku z tym, że w razie samodzielnego wynajmu pojazdu zastępczego stawka zostanie zweryfikowana do tej kwoty. Pozwany przesłał na wskazany przez powoda adres mailowy kompletną informację o kosztach i warunkach wynajmu pojazdu zastępczego. Powód został poinformowany o możliwości zorganizowania pojazdu zastępczego także w dniu oględzin uszkodzonego pojazdu.

Dnia 6 czerwca 2017 roku R. S. wynajął u K. K. samochód V. (...), nr rej (...), odpowiadający klasę uszkodzonemu pojazdowi, według dobowej stawki najmu w kwocie 225 zł netto, z którego korzystał od 6 czerwca 2017 roku do dnia otrzymania odszkodowania, to jest 21 lipca 2017 roku.

W dniu 28 lipca 2017 roku K. K. wystawiła R. S. fakturę obejmującą czynsz najmu samochodu od 6 czerwca do 21 lipca 2017 rok, w łącznej wysokości 12.453,75 zł brutto.

Po wezwaniu do zapłaty tej kwoty, pozwany decyzją z 18 sierpnia 2017 roku przyznał i wypłacił powodowi odszkodowanie w kwocie 2.470 zł, uznając za zasadny najem pojazdu zastępczego przez 13 dni (3 dni do oględzin uszkodzonego pojazdu i 10 dni na naprawę), przy zastosowaniu stawki 190 zł brutto za jeden dzień najmu.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy podniósł, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie doszło do zdarzenia skutkującego odpowiedzialnością pozwanego wobec powoda, który musiał ponieść wydatki z tytułu uzasadnionych kosztów wynajmu pojazdu zastępczego na czas likwidacji szkody.

Obowiązek naprawienia szkody przez wypłatę odpowiedniej sumy pieniężnej powstaje z chwilą wyrządzenia szkody i nie jest uzależniony od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle zamierza ją naprawić, odszkodowanie bowiem ma wyrównać uszczerbek majątkowy powstały w wyniku zdarzenia wyrządzającego szkodę, istniejący od chwili wyrządzenia szkody do czasu, gdy zobowiązany wypłaci poszkodowanemu sumę pieniężną odpowiadającą szkodzie ustalonej w sposób przewidziany prawem. Nie ma zatem znaczenia, jakim kosztem poszkodowany faktycznie dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle to uczynił albo zamierza uczynić.

Zgodnie z zasadą minimalizacji szkody oraz współpracy wierzyciela z dłużnikiem, powód powinien był rozważyć propozycję pozwanego wynajmu pojazdu zastępczego, skoro już w dniu zgłoszenia szkody zakład ubezpieczeń oferował bezkosztowy najem pojazdu o odpowiedniej klasie do uszkodzonego. Chociaż brak było racjonalnych przyczyn odmowy skorzystania z tej oferty, powód zdecydował się, wbrew obowiązkowi z art. 354 § 2 k.c., na zawarcie mniej korzystnej umowy najmu, za co pozwany nie może ponosić odpowiedzialności.

Zakład ubezpieczeń miał obowiązek zrefundować powodowi koszty najmu pojazdu w okresie niezbędnym do likwidacji szkody, tj. za 13 dni (3 dni od zgłoszenia szkody do oględzin, 4 dni naprawy, 2 dni na zamówienie części, 2 dni organizacyjne i 2 dni wolne od pracy), a nie do czasu wypłaty odszkodowania. Nie ulega wątpliwości, że pozwany zbyt długo zwlekał z wypłatą odszkodowania, ale nie ma to znaczenia, skoro powód nie zamierzał naprawiać auta. Oczekiwanie na odszkodowanie jest uzasadnione przy szkodzie całkowitej, kiedy poszkodowany ma otrzymać pieniądze niezbędne do nabycia nowego pojazdu.

Powód twierdził, że pojazd zastępczy był mu niezbędny do wykonywania różnego rodzaju prac porządkowych, ale nie był mu potrzebny przez 14 dni, gdyż najem pojazdu zastępczego rozpoczął się dopiero 6 czerwca 2017 roku.

Orzeczenie o kosztach procesu, poniesionych przez pozwanego w kwocie 1.817 zł, zapadło na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 4) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych i art. 1 ust 1 pkt 2) ustawy z dnia 16 listopada 2006 roku o opłacie skarbowej.

Apelację od tego wyroku wniósł R. S., zarzucając Sądowi Rejonowemu:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego:

1. art. 805 § 1 i § 2 pkt 1) w zw. z art. 822 § 1 i art. 363 § 1 k.c. poprzez błędną interpretację i przyjęcie, że w przypadku szkody częściowej w pojeździe, nawet w razie wyboru jej naprawy przez wypłatę

odpowiedniej sumy pieniężnej, likwidacja szkody kończy się z chwilą hipotetycznie wyliczonego okresu niezbędnego na naprawę, podczas gdy z przepisów tych wynika, że szkoda naprawiona zostaje poprzez zapłatę przez ubezpieczyciela odszkodowania;

2. art. 361 w zw. z art. 363 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że:

a) zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego od 19 czerwca do 21 lipca 2017 roku (ponad okres uwzględniony przez pozwanego) wykracza poza normalne następstwa zdarzenia powodującego szkodę, podczas gdy szkoda naprawiana była przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej, a nie poprzez przywrócenie pojazdu do stanu sprzed szkody, zaś najem pojazdu zastępczego przypadał na okres trwania postępowania likwidacyjnego, które zakończyło się 21 lipca 2017 roku wypłatą odszkodowania,

b) w normalnym związku przyczynowo-skutkowym ze zdarzeniem powodującym szkodę, w przypadku szkody częściowej, pozostaje najem pojazdu zastępczego jedynie przez okres naprawy teoretycznie wyliczony, podczas gdy uszkodzony, nawet gdyby pojazd chciał naprawiać, nie mógł tego dokonać, gdyż nie miał pieniędzy;

3. art. 354 § 1 i 2 w zw. z art. 826 i art. 66 § 1 k.c. poprzez ich błędną interpretację i przyjęcie, że:

a) przekazana przez pozwanego informacja o możliwości zorganizowania pojazdu zastępczego stanowi ofertę, mimo że nie zawiera ona istotnych postanowień umowy,

b) powód miał obowiązek skorzystać z propozycji pozwanego, w szczególności mając na uwadze, że w trakcie oględzin uszkodzonego pojazdu informował on przedstawiciela pozwanego, że póki co, nie będzie pojazdu naprawiał, decyduje się na naprawę szkody poprzez przyjęcie świadczenia odszkodowawczego w pieniądzu i oczekuje propozycji najmu pojazdu do dnia wypłaty odszkodowania, a takiej nie otrzymał;

II. naruszenie przepisów prawa procesowego:

1. art. 233 § 1 w zw. z art. 230 k.p.c. poprzez niedokonanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, w szczególności pominięcie wyjaśnień powoda w zakresie:

a) informowania rzeczoznawcy w trakcie oględzin, że póki co, nie będzie on pojazdu naprawiał, decyduje się na naprawę szkody poprzez przyjęcie świadczenia odszkodowawczego w pieniądzu i oczekuje propozycji najmu pojazdu do dnia wypłaty odszkodowania, a takiej nie otrzymał,

b) braku środków finansowych na naprawę uszkodzonego pojazdu, z uwagi na wydatki związane z organizacją wesela i spodziewanymi narodzinami córki,

co do których to okoliczności pozwany nie wypowiedział się, a to stanowiło podstawę do uznania ich za przyznane;

2. art. 233 § 1 w zw. z art. 229 k.p.c. poprzez niedokonanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, w szczególności pominięcie stanowiska pozwanego wyrażonego w piśmie z 28 marca 2018 roku, że potwierdza on, iż stawka, według której powód wynajął pojazd zastępczy jest stawką rynkową;

3. art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczeniem życiowymi ocenę materiału dowodowego oraz niedokonanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i przyjęcie, że fakt, iż pojazd zastępczy klasy (...) powód wynajął dwa tygodnie po zdarzeniu powodującym szkodę wskazuje, że nie był on jemu potrzebny do wykonywania prac związanych

z remontem domu i prac porządkowych, podczas gdy nawet sam pozwany uznał co do zasady konieczność najmu takiego pojazdu, wypłacając częściowo koszty z tym związane.

Wskazując na to, wniesiono o zmianę wyroku i uwzględnienie w całości powództwa oraz zasądzenie od pozwanego kosztów procesu za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

Trafny jest zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, a to art. 805 § 1 i § 2 pkt 1) w zw. z art. 822 § 1 i art. 363 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że w przypadku szkody częściowej w samochodzie, w razie wyboru jej naprawy przez wypłatę odpowiedniej sumy pieniężnej, likwidacja szkody kończy się z chwilą hipotetycznie wyliczonego okresu niezbędnego na naprawę, skoro naprawienie szkody następuje przez wypłatę przez ubezpieczyciela odszkodowania i dopiero wtedy możliwe jest rozpoczęcie naprawy oraz art. 361 w zw. z art. 363 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego ponad okres uwzględniony przez pozwanego wykracza poza normalne następstwa zdarzenia powodującego szkodę, gdy sama szkoda była naprawiana przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej, a nie poprzez restytucję naturalną, zaś wynajęcie pojazdu zastępczego nastąpiło w czasie postępowania likwidacyjnego, zakończonego wypłatą odszkodowania w dniu 21 lipca 2017 roku. Bezzasadne jest uznanie, że powód mógł korzystać z pojazdu zastępczego jedynie przez teoretyczny czas naprawy jego samochodu, tym bardziej, że poszkodowany konsekwentnie twierdził, że nie miał pieniędzy na naprawę, z uwagi na inne wydatki.

Nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia, że od daty szkody do wynajęcia samochodu zastępczego powód nie korzystał z takiego pojazdu, skoro dochodzone roszczenie obejmuje koszty korzystania z samochodu zastępczego w okresie od 6 czerwca 2017 roku do likwidacji szkody, pomniejszone o kwotę wypłaconą już z tego tytułu przez ubezpieczyciela, co zresztą świadczy o tym, że sam pozwany uznał co do zasady konieczność najmu takiego pojazdu.

W dniu zgłoszenia szkody zakład ubezpieczeń poinformował mailowo R. S. o możliwości zorganizowania bezgotówkowego wynajmu pojazdu zastępczego według stawki 190 zł brutto za dobę, a w związku z tym, że w razie samodzielnego wynajmu pojazdu zastępczego stawka zostanie zweryfikowana do tej kwoty. Pozwany przesłał na wskazany przez powoda adres mailowy kompletną informację o kosztach i warunkach wynajmu pojazdu zastępczego. Powód został poinformowany o możliwości zorganizowania pojazdu zastępczego także w dniu oględzin uszkodzonego pojazdu (k.57v.-58, 97-98).

Prawidłowo przyjął Sąd Rejonowy, że zgodnie z obowiązkiem współpracy wierzyciela z dłużnikiem, powód powinien był rozważyć propozycję pozwanego, który już w dniu zgłoszenia szkody wskazał na możliwość bezkosztowego wynajmu pojazdu o odpowiedniej klasie do uszkodzonego. Bezprzedmiotowy jest zarzut, że informacja taka nie stanowiła oferty w rozumieniu art. 66 § 1 k.c., albowiem istotne jest jedynie, że powód uzyskał wiedzę o możliwości wynajmu samochodu zastępczego. Nie miał on obowiązku skorzystania z tej propozycji, ale wynajęcie przez niego pojazdu na mniej korzystnych warunkach podlega ocenie pod kątem celowości. Ponieważ poszkodowany nie zwracał się do ubezpieczyciela o zorganizowanie samochodu zastępczego na wskazanych przez niego zasadach, oczekując propozycji najmu pojazdu zastępczego, a ostatecznie zawarł umowę według wyższej stawki, to naruszył obowiązek wynikający z art. 354 § 2 k.c.,

doprowadzając w istocie do zwiększenia zakresu szkody, za co zakład ubezpieczeń nie może ponosić odpowiedzialności.

W takiej sytuacji nie ma znaczenia potwierdzenie przez pozwanego w piśmie z 28 marca 2018 roku, że stawka, według której powód wynajął pojazd zastępczy, jest stawką rynkową.

Powodowi należy się zatem zwrot kosztów wynajmu pojazdu zastępczego przez 45 dni według stawki 190 zł za jeden dzień, co daje łącznie kwotę 8.550 zł, a ponieważ pozwany zapłacił z tego tytułu kwotę 2.470 zł, to do zapłaty pozostaje kwota 6.080 zł.

Zasadne jest żądanie odsetek ustawowych od tej należności za okres od 19 września 2017 roku, z powołaniem się na decyzję pozwanego o przyznaniu kosztów wynajmu pojazdu, po zweryfikowaniu przedstawionej przez R. S. faktury VAT nr (...), od wydania której, tj. 18 sierpnia 2017 roku (k.18), powód obliczył trzydziestodniowy termin do wypłaty odszkodowania, wynikający z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 roku, poz. 473).

Mając to na uwadze, zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c., zmieniono zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że zasądzono od (...) SA w S. na rzecz R. S. kwotę 6.080 zł z ustawowymi odsetkami od 19 września 2017 roku do dnia zapłaty.

Takie orzeczenie skutkuje zmianą rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Powód wygrał sprawę w około 61 %, zatem w takiej części obciążają pozwanego koszty poniesione w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji w łącznej kwocie 4.134 zł, w tym przez powoda w kwocie 2.317 zł, tj.: 500 zł tytułem opłaty od pozwu (k.20), 1.800 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym, według stawki z § 2 pkt 4) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 roku, poz. 265) i 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (k.7), a przez pozwanego w kwocie 1.817 zł (w sposób wyliczony w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia – k.133), co oznacza, że pozwany powinien ponieść te koszty do kwoty 2.521 zł, wobec czego zobowiązany jest zwrócić stronie przeciwnej kwotę 704 zł (2.521 zł – 1.817 zł), zgodnie z art. 100 zdanie pierwsze k.p.c.

Na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmieniono zatem w całości punkt II zaskarżonego orzeczenia i zasądzono od pozwanego na rzecz powoda taką kwotę tytułem kosztów procesu.

W pozostałej części oddalono apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c.

W postępowaniu apelacyjnym powód poniósł koszty w kwocie 1.400 zł, tj. 500 zł opłaty od apelacji (k.138) i 900 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika, według stawki z § 10 ust 1 pkt 1) w zw. z § 2 pkt 4) powołanego rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r., a pozwany w kwocie 900 zł (wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym). Koszty te, w łącznej wysokości 2.300 zł, stosownie do wyniku sprawy, obciążają pozwanego w 61 %, czyli powinien on zwrócić powodowi kwotę 503 zł (1.403 zł – 900 zł), o czym orzeczono na podstawie art. 100 zdanie pierwsze w zw. z art. 108 § 1 zdanie pierwsze k.p.c.

SSO Anna Pać-Piętak SSO Cezary Klepacz SSO Magdalena Bajor-Nadolska